
'AZERBAJYAN DİPLOMASİ TARİHİNİN 100. YILINI KUTLUYOR'

09.07.2019

TimeTurk (09 Temmuz 2019)

Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev, "Her devletin ayakta kalarak güçlenmesinin şartlarından birisi askeri örgütlenmesi, diğeri ise isabetli güçlü dış politikasıdır. Türklerin hiçbir zaman devletsiz kalmamasının ana nedenleri güçlü ordu ve isabetli dış politika ilkeleri olmuştur. Azerbaycan resmi diplomasi tarihinin 100. yılını kutladığımız bu günlerde bu ezeli ve ebedi ilkelerin değişmediğine bir daha şahitlik ediyoruz." dedi.

Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Hacıyev, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Diplomatik Hizmetlerinin kuruluşunun 100. yılı kapsamında diplomasi tarihinin önemli aşamalarını AA muhabirine anlattı.

Öncelikle, Rusya'da Ekim 1917'de gerçekleşen sosyalist devrimin Osmanlı İmparatorluğu'nun Kafkasya'ya karşı hassasiyetini artırdığını ve "milli duyguların" izlenen siyasette daha da etkili hale geldiğini vurgulayan Hacıyev, "Çarlık Rusya'nın dağılmasından sonraki durumu değerlendiren imparatorluk yönetimi Kafkasya ve Orta Asya'daki kardeşlerinin bağımsız devlet kurma yönünde kararlı adımları gerektiğine inanmıştı. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu yönetimi gelişmeleri yerinde izlemek ve İstanbul'a günlük raporlar sunmak amacıyla 1918 Mart ayı başlarında önemli devlet adamı Hasan Ruşeni başkanlığındaki grubu Bakü'ye göndermişti. En büyük endişe Bakü'nün Ermeni ağırlıklı Bolşevik yönetiminin oradaki Türklere katliam yapacağı yönündeydi. Nitekim 31 Mart-4 Nisan 1918'de Taşnakların da desteğini alan Ermeni çoğunluklu Bolşevik yönetim Bakü'de 12 bin Türk'ü soykırıma maruz koymakla yetinmeyip başka bölgelerimizde aynı emellerin altına imza attı. Osmanlı yönetimi Ermenilerin Azerbaycan'daki soykırımına dünyanın sessiz kalmasını 'Azerbaycan'ın bağımsız devlet olmaktan başka çaresi ve yolu bulunmamaktadır' şeklinde değerlendirdi." diye konuştu.

Hacıyev, Osmanlı'nın Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazanması için önemli diplomatik girişimlerde bulunduğunu söyledi.

Osmanlı'nın Azerbaycan'ın bağımsızlık sürecinde önemli katkılar sunduğunu dile getiren Hacıyev, şunları kaydetti:

"Nisan 1918'de Trabzon ve Batum'da Osmanlı yönetimiyle Transkafkasya Federasyonu arasında yapılan barış konferanslarının gizli amacı Azerbaycan'ın Federasyon'dan koparak kendi bağımsız devletini ilan etmesiydi. Osmanlı yönetimin uzun soluklu devlet ve diplomasi deneyiminden yararlanan başta Mehmet Emin Resulzade olmak üzere Azerbaycanlı politikacılar İstanbul ile

yürüttükleri gizli diplomatik görüşmelerin sonucunda temeli 1918 başlarında atılan Kafkas İslam Ordusu'nun öncü ekibinin 20 Mayıs'tan sonra Gence kentimize varmasını sağladı. Diplomatik görüşmeler Türklerin tarihinde yeni bir yıldızın doğmasına neden olmuş ve bir tarafta İmparatorluk büyük sıkıntılar yaşarken öbür tarafta Müslüman aleminin ilk Cumhuriyeti ilan edilmişti."

Başkonsolos Hacıyev, Transkafkasya Federasyonu'nun dağılmasından sonra Müslüman temsilcilerin 28 Mart 1918'de Azerbaycan Milli Konseyi'ni oluşturduğunu söyledi.

"Dünyadaki ilk Müslüman Cumhuriyetin" Azerbaycan Milli Konseyi'yle kurulduğunu anımsatan Hacıyev, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bağımsız Cumhuriyetimizin diplomasi alanındaki ilk adımı kuruluşunu dünya devletlerine bildirmesi, ikinci adımı ise Ermenilerin 31 Mart-4 Nisan 1918'de Bakü'de Türklere karşı yaptığı soykırıma ilişkin hazırladığı raporu dönemin Dışişleri Bakanı Mehmet Hasan Hacinski'nin imzasıyla eş zamanlı olarak Milletler Cemiyeti'ne ve dünya devletlerine göndermesi olmuştur. 17 Haziran'da bizzat Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusu himayelerinde Tiflis'ten kendi sınırlarımız içindeki Gence'ye taşınan hükümetimiz öncelikle Osmanlı İmparatorluğu'yla diplomasi alanındaki görüşmeleri hızlandırmıştı. 6 Eylül 1918'de Sultan Mehmed Reşat'ın, Azerbaycan Ulusal Konseyi Başkanı Mehmet Emin Resulzade başkanlığındaki heyeti kabul etmesi Osmanlı İmparatorluğu'nun bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti'ni tanıması olarak nitelendirildi. Mesajı alan Kafkas İslam Ordusu 15 Eylül 1918'de Azerbaycan ulusal ordusuyla güçlerini birleştirerek başkent Bakü'yü kurtardı ve Cumhuriyetimizin gerçek sahibi olan milletimize teslim etti."

Hacıyev, bu dönemde dış güçlerin Osmanlı İmparatorluğu ve Azerbaycan Cumhuriyeti üzerindeki planlarının diplomatik girişimleri engellediğini fakat Azerbaycan diplomasisinin arşiv oluşturma ve yabancı devletlere günlük raporlama gibi konularda büyük başarılar elde ettiğinin altını çizdi.

"Azerbaycan Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk ülke kardeş Türkiye Cumhuriyeti oldu"

Hacıyev, Nisan 1920'de Azerbaycan'ın bağımsızlığını kaybetmesine rağmen İstanbul'daki Büyükelçiliğinin birkaç ay daha görevini sürdürdüğünü, ardından kurulan Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Ekim 1921'de Ankara'da açılan Büyükelçiliği'nin açılış törenine ise bizzat Mustafa Kemal Atatürk'ün katıldığını hatırlattı.

Azerbaycan'ın 1991'de yeniden bağımsızlığını kazanmasından ardından gelişen sürece de değinen Hacıyev şöyle devam etti:

"Azerbaycan Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk ülke kardeş Türkiye Cumhuriyeti oldu. Bunun kıvancını sonsuza kadar yaşayacağız. Ulu önderimiz, Cumhurbaşkanımız rahmetli Haydar Aliyev, Cumhuriyetimizin öncelikli hedefinin güçlü dış politika kurumu olduğunu engin devlet deneyimiyle herkesten iyi bildiği için bu alana ilgisi başka alanları ikiye katlamıştır. Haydar Aliyev'in diplomasi alanındaki deneyim ve ustalıkları sayesinde 1990'lı yıllarda bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti birçok tehlikeleri bertaraf edebilmenin yanı sıra kendisini sürekli güçlendirmiştir."

Haciyev, "Her devletin ayakta kalarak güçlenmesinin şartlarından birisi askeri örgütlenmesi, diğeri ise isabetli güçlü dış politikasıdır. Türklerin hiçbir zaman devletsiz kalmamasının ana nedenleri güçlü ordu ve isabetli dış politika ilkeleri olmuştur. Azerbaycan resmi diplomasi tarihinin 100. yılını kutladığımız bu günlerde bu ezeli ve ebedi ilkelerin değişmediğine bir daha şahitlik ediyoruz." dedi.

Aliyev'in belirlediği ve Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde benimsenen "bir millet iki devlet" ilkesinin diplomasi literatüründe önemli bir yeri olduğunu söyleyen Haciyev, "Sovyetler Birliği'nin tek diplomasi okulu olan Moskova Uluslararası İlişkiler Üniversitesi mezunu olan Cumhurbaşkanımız Aliyev siyasetçi olmadan önce diplomasi alanının en iyi uzmanlarından biri olarak yetişmiş ve mezun olduğu üniversitede diplomasi hocalığı yapmış biridir. O nedenle ülkemizin dünya çapındaki etkisini artırmak için diplomasinin eşsiz rolüne her zaman büyük önem veren merhum ulu önderimiz Haydar Aliyev'in kurduğu diplomasi ekolünün güçlendirilmesi için isabetli satranç hamleleri niteliğindeki adımlarının büyük önem taşıdığını ayrıca belirtmem gerekir. "değerlendirmesini yaptı.

Haciyev, konuşmasını, "100.yılında Azerbaycan diplomasisi kendi ekolünü yaratmış bir fenomen olarak ekip halinde görevini sürdürüyor. Ben de görev yapmaktan onur duyduğumuz kardeş Türkiye Cumhuriyeti'ne tüm alanlarda olduğu gibi diplomasi alanında da bize verdiği ve vermeyi sürdüreceği desteklerden dolayı şükranlarımı sunuyorum." sözleriyle tamamladı.

<https://www.timeturk.com/azerbaycan-diplomasi-tarihinin-100-yilini-kutluyor/haber-1123798>

Kaynak/Source: